

14 Δεκεμβρίου, 1989

(ΠΙΚΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, Δ.Δ.)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΓΑΠΙΟΥ ΑΛΛΩΣ ΚΑΥΚΑΡΗΣ,

Εφεσείων,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

Εφεσίβλητης.

(Ποινική Έφεση Αρ. 5118).

Ποινική Δικονομία — Έφεση — Προσαγωγή μαρτυρίας ενώπιον του Εφετείου — Προϋποθέσεις — Ο Περί Δικαστηρίων Νόμος, 1960 (Νόμος 14/60), άρθρο 25(3) και ο Περί Ποινικής Δικονομίας Νόμος, Κεφ. 155, άρθρο 146(β).

Ο εφεσείων ζήτησε άδειαν προσαγωγής μαρτυρίας 5
ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου, που εκδικάζει την
υπόθεσή του κατ' έφεση. Η μαρτυρία συνίσταται σε
δημοσιεύματα, τα οποία, όπως έχει υποστηριχθεί,
επηρέασαν δυσμενώς το δικαίωμα του εφεσεϊόντος για 10
ανεπηρέαστη δίκη (Άρθρο 30.2 του Συντάγματος). Ο
εφεσείων γνώριζε για την ύπαρξη των δημοσιευμάτων,
προτού τελειώσει η δίκη του ενώπιον του Κακουργιοδικείου.

Το Ανώτατο Δικαστήριο απορρίπτοντας την Αίτηση, αποφάνθηκε:

(1) Το δικαστικό μας σύστημα βασίζεται στην αρχή ότι ο 15
τόπος για την παρουσίαση και αξιολόγηση μαρτυρίας είναι
το πρωτόδικο Δικαστήριο. Η εξουσία του Εφετείου να δεχθεί
μαρτυρία έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα. Περιορίζεται σε
μαρτυρία, που έρχεται σε φως μετά την δίκη ή που,
τουλάχιστον, δεν μπορούσε να εντοπισθεί παρά την λήψη 20
κάθε λογικού μέτρου από τον ενδιαφερόμενο διάδικο.

(2) Η πρώτη προϋπόθεση προσαγωγής μαρτυρίας στο
Εφετείο είναι το ανέφικτο της προσαγωγής της

5 συγκεκριμένης μαρτυρίας στη δίκη. Η προϋπόθεση αυτή δεν έχει ικανοποιηθεί στην περίπτωση αυτή. Το κρίσιμο ερώτημα δεν είναι αν ήταν γνωστή στο δικηγόρο που χειρίζεται την Έφεση, αλλά αν ήταν αντικειμενικά διαθέσιμη και μπορούσε να εντοπισθεί και κατατεθεί στη δίκη.

10 (3) Στην υπόθεση αυτή, εξ άλλου, ούτε και οι άλλες προϋποθέσεις προσαγωγής μαρτυρίας ενώπιον του Εφετείου, δηλαδή η σχετικότητα της με τα επίδικα θέματα, η αξιοπιστία της και οι επιπτώσεις στην ετυμηγορία του πρωτόδικου Δικαστηρίου από τυχόν αποδοχή της, ικανοποιούνται.

Η αίτηση απωρρίπτεται.

Αναφερόμενες αποφάσεις:

- 15 *Rouïkkos v. Fevzi*, 1962 C.L.R. 283;
Athinis v. The Republic (1989) 2 C.L.R. 214;
Ellinas v. The Republic (1989) 2 C.L.R. 149

Αίτηση.

20 Αίτηση από τον εφεσείοντα για την προσαγωγή μαρτυρίας ενώπιον του Εφετείου βάσει των διατάξεων του Άρθρου 25(3) του Περί Δικαστηρίων Νόμου, 1960 (Νόμος 14/60) και του άρθρου 146(β) του Περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου, Κεφ. 155.

Μ. Πισσάς, για τον εφεσείοντα.

25 *Μ. Κυπριανού*, *Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας με την Γ. Νεοφύτου (Κα)*, για την εφεσίβλητη.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Η απόφαση του δικαστηρίου θα δοθεί από τον Δικαστή Γ. Μ. ΠΙΚΗ.

30 **ΠΙΚΗΣ Δ.:** Μετά την έναρξη της συζήτησης της έφεσης που στρέφεται εναντίον της καταδίκης του εφεσείοντα για φόνο εκ προμελέτης υποβλήθηκε αίτηση εκ μέρους του εφεσείοντα για την προσαγωγή μαρτυρίας ενώπιον του Εφετείου βάσει των διατάξεων του Άρθρου 25(3) του Περί Δικαστηρίων Νόμου, 1960 (Ν. 14/60) και του Άρθρου 146(β) του Περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου, Κεφ. 155.

35 Η μαρτυρία συνίσταται σε ακαθόριστο αριθμό δημοσιευμάτων στον τύπο πριν και κατά την διάρκεια της

δίκης τα οποία, υποστηρίκτηκε, επηρέασαν δυσμενώς το δικαίωμα του εφεσεύοντα για ανεπηρέαστη δίκη που εξασφαλίζεται από το άρθρο 30.2 του Συντάγματος. Τα δημοσιεύματα των οποίων επιδιώκεται η προσαγωγή δεν έχουν προσδιοριστεί άμεσα ή έμμεσα. Ο δικηγόρος του εφεσεύοντα μας πληροφόρησε ότι βρίσκεται ακόμα στο στάδιο του εντοπισμού τους παρόλο που έχει σαφή γνώση για την ύπαρξη τους. Οι καθ' ων η έφεση ενίστανται στην αποδοχή της αίτησης¹ υπέβαλαν ότι δεν έχουν στοιχειοθετηθεί οι προϋποθέσεις για την εισαγωγή μαρτυρίας στο Εφετείο.

Ότι ο εφεσεύων γνώριζε για την ύπαρξη των δημοσιευμάτων τα οποία επιδιώκει να καταθέσει ως μαρτυρία προκύπτει από τα πρακτικά του Κακουργιοδικείου. (Βλ. σελ. 326 και 731). Όχι μόνον δεν έκαμε καμιά προσπάθεια για την προσκόμιση της στο πρωτόδικο δικαστήριο αλλά ούτε υπέβαλε οποιαδήποτε παράπονο στον Γενικό Εισαγγελέα για το περιεχόμενο και τις συνέπειες τους παρά τις παρατηρήσεις του Κακουργιοδικείου ότι παράπονα για καταφρόνηση του δικαστηρίου μπορεί να καταγγεληθούν στον Γενικό Εισαγγελέα.

Η ευχέρεια που παρέχεται στο Ανώτατο Δικαστήριο να δεχθεί μαρτυρία στο πλαίσιο της άσκησης της δευτεροβάθμιας δικαιοδοσίας του δεν απαλλάττει το διάδικο που φέρει το αποδεικτικό βάρος από την υποχρέωση να προσαγάγει το σύνολο της μαρτυρίας που στηρίζει την υπόθεση του στο πρωτόδικο δικαστήριο. Το δικαστικό μας σύστημα βασίζεται στην αρχή ότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο είναι ο χώρος για την κατάθεση και την αξιολόγηση της μαρτυρίας. Η εξουσία για τη λήψη μαρτυρίας κατά την άσκηση της δευτεροβάθμιας δικαιοδοσίας δεν σκοπεί στην αλλοίωση της δομής του συστήματος ούτε μειώνει την υποχρέωση των διαδίκων στις πολιτικές υποθέσεις και της κατηγορούσας αρχής και του κατηγορουμένου στις ποινικές υποθέσεις να παρουσιάσουν το σύνολο της μαρτυρίας του στο πρωτόδικο δικαστήριο.* Η εξουσία του Εφετείου να δεχθεί μαρτυρία έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα και περιορίζεται κυρίως σε μαρτυρία η οποία έρχεται σε φως μετά την ο-

* (Βλ. μεταξύ άλλων *Yiannakis Kynacou Pounkkos v Mehmed Fevzi* (1962) C.L.R. 283)

λοκλήρωση της δίκης η ύπαρξη της οποίας δεν μπορούσε να εντοπισθεί παρά την λήψη κάθε λογικού μέτρου από το διάδικο ο οποίος επιδιώκει την παρουσίαση της στο Εφετείο.

- 5 Η δευτεροβάθμια δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου έχει ως κύριο σκοπό την θεώρηση της ορθότητας της απόφασης και της ετυμηγορίας του πρωτόδικου δικαστηρίου. Ο ρόλος αυτός δύσκολα συμβιβάζεται με την λήψη και αξιολόγηση-μαρτυρίας. -Γι' αυτό- μαρτυρία μπορεί να ληφθεί μόνον σε εξαιρετικές περιπτώσεις και κάτω από τις
- 10 αυστηρές προϋποθέσεις που έχει καθορίσει η νομολογία. Οι αρχές αυτές αποτέλεσαν το αντικείμενο πολλών δικαστικών αποφάσεων. Οι αρχές που έχουν καθιερωθεί, συνοψίζονται στην πρόσφατη απόφαση του Εφετείου στην υπόθεση *Athinis v. The Republic*.*
- 15 Η πρώτη προϋπόθεση που πρέπει να ικανοποιηθεί συνίσταται στο ανέφικτο της προσαγωγής της μαρτυρίας στη δίκη. Πρέπει να καταδειχθεί από τον αιτητή ότι η μαρτυρία δεν ήταν διαθέσιμη (available) κατά τη δίκη παρά την λήψη κάθε δυνατού μέτρου για την εξασφάλισή της.
- 20 Στην προκειμένη περίπτωση η μαρτυρία, όπως είναι παραδεκτό, όχι μόνον ήταν διαθέσιμη αλλά και θέμα κοινής γνώσης. Το κρίσιμο ερώτημα δεν είναι αν ήταν γνωστή στο δικηγόρο του εφεσεύοντα ο οποίος τον εκπροσωπεί στην έφεση αλλά αν ήταν αντικειμενικά διαθέσιμη και μπορούσε
- 25 να εντοπιστεί και να κατατεθεί από την υπεράσπιση κατά τον χρόνο της διεξαγωγής της δίκης.
- Όχι μόνο ο εφεσεύων απέτυχε να στοιχειοθετήσει την πρώτη προϋπόθεση για την λήψη της μαρτυρίας αλλά απέτυχε να θεμελιώσει και τις άλλες προϋποθέσεις δηλαδή
- 30 την σχετικότητα της με τα επίδικα θέματα, την αξιοπιστία της καθώς και τις πιθανές επιπτώσεις από την αποδοχή της στην ετυμηγορία του δικαστηρίου. Η μαρτυρία της οποίας η προσαγωγή επιδιώκεται πρέπει να προσδιορίζεται με ακρίβεια η σύνοψη της ή όπου είναι δυνατό ολόκληρο το
- 35 κείμενο της πρέπει να επισυνάπτεται στην αίτηση ώστε το Εφετείο να είναι σε θέση να εκτιμήσει προκαταρκτικά την σχετικότητα, αξιοπιστία και τις πιθανές επιπτώσεις της στο αποτέλεσμα.

* (1989) 2 C.L.R 214.

Το αποτέλεσμα στο οποίο καταλήγουμε δεν επιβάλλει την λεπτομερειακή εξέταση του δικαιώματος το οποίο κατοχυρώνει το Άρθρ. 30.2 του Συντάγματος. Περιοριζόμαστε στην παράθεση του πιο κάτω αποσπάσματος στην υπόθεση Έλληνας ν. Της Δημοκρατίας (1989) 2 C.L.R. 149 στη σελ. 168 που συνοψίζει ορισμένες πτυχές του δικαιώματος:

«... Η ουσία του δικαιώματος που παρέχεται από το άρθρο 30.2 και ό,τι κατοχυρώνεται, είναι η αρχή ότι μόνο κριτές της ποινικής ευθύνης και των αστικών δικαιωμάτων του διάδικου είναι τα Δικαστήρια της Πολιτείας. Ενώ η δίκαιη (fair) δημοσιότητα και κριτική γύρω από την απονομή της δικαιοσύνης είναι όχι μόνο επιτρεπτή αλλά και επιθυμητή, ο προσηλακισμός και η δημιουργία προκατάληψης εναντίον υποδίκων αντιστρατεύονται όχι μόνο τα δικαιώματα του υποδίκου αλλά και την υπόσταση της δικαιοσύνης ως του συνταγματικά εντεταλμένου κριτή των δικαιωμάτων του πολίτη. Το δικαίωμα για ανεπηρέαστη δίκη είναι συνυφασμένο με το δικαίωμα της ελευθερίας - στην ουσία, αναπόσπαστο στοιχείο της ελευθερίας.»

Η αίτηση απορρίπτεται. Η συνέχιση της ακρόασης της έφεσης ορίζεται για τις 19.1.90.

Η Αίτηση απορρίπτεται.